

ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM
UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK

CONCEPTJAARVERSLAG

1999

INLEIDING

Het jaarverslag van de Universiteitsbibliotheek van de Erasmus Universiteit Rotterdam (UB) geeft in hoofdlijnen aan welke ontwikkelingen zich in 1999 hebben voorgedaan. De UB is al lang veel meer dan een ruimte om te studeren, boeken te lenen en tijdschriften te raadplegen.

Sinds de jaren tachtig is de computer steeds nadrukkelijker in de UB aanwezig en door de mogelijkheden die hierdoor zijn ontstaan, is de dienstverlening sterk uitgebreid. Het aantal databanken met bibliografische, maar ook feitelijke informatie dat via elektronische weg beschikbaar komt, groeit gestadig.

De belangrijkste ontwikkelingen in 1999 waren:

- De ontwikkeling van een nieuwe website, die sinds 1 december operationeel is. (www.eur.nl/ub)
- Sterke uitbreiding van het aanbod aan databanken, waarbij ook enkele grote bestanden met complete teksten van een groot aantal tijdschriften.
- Ingebruikname van een Citrix-winframe, waardoor cd-roms voor iedereen vanaf de werkplek toegankelijk zijn.
- De voorbereiding van het beleidsplan *Wetenschappelijke informatievoorziening 2000-2002*, waarin de veranderde behoeften van de gebruikers voorop staan.
- Een versterking van de contacten met de verschillende faculteiten van de Universiteit om beter in te kunnen spelen op de wensen en behoeften van wetenschappelijke medewerkers.
- De deelname van de UB in projecten in samenwerking met andere universiteitsbibliotheeken, die tot verbetering en uitbreiding van de dienstverlening kunnen leiden.

De UB heeft zich de afgelopen paar jaar toegelegd op verbetering van bibliotheek-instructies aan studenten met het doel hen zo goed mogelijk gebruik te laten maken van de mogelijkheden tot ondersteuning van hun studie die de UB kan bieden. In de naaste toekomst wil de UB deze instructies uitbreiden tot het geven van onderwijs en het doen van literatuuronderzoek ten behoeve niet alleen van de studenten, maar ook van wetenschappelijke medewerkers van de Universiteit. Daarnaast is een onderzoek verricht naar de haalbaarheid van een zakelijke dienstverlening aan externe gebruikers. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat er een markt is, maar er moet onderzocht worden of deze markt groot genoeg is voor een levensvatbare dienst. Het idee is om in 2000 een proefproject te starten.

ALGEMEEN

Ter voorbereiding op het opstellen van het beleidsplan 2000-2002, vonden onder de titel *De bibliotheek op afstand dichterbij* voorjaar 1999 workshops plaats voor alle medewerkers van de UB, met medewerking van het Bureau Gijswijt. Voorafgaande aan deze workshops heeft het Management Team gebrainstormd over de toekomst van de UB en daarna hebben de afdelingshoofden er twee dagen aan gewijd.

Tijdens al deze bijeenkomsten is uitgebreid gesproken over de veranderingen die zowel de primaire als de secundaire bibliotheekprocessen de laatste decennia hebben ondergaan onder invloed van ontwikkelingen van de technologie en de veranderende behoeften van gebruikers. Vervolgens is getracht op toekomstige ontwikkelingen te anticiperen.

Met de resultaten hiervan werd een eerste concept van het beleidsplan opgesteld, dat onder invloed van nieuwe ontwikkelingen en gesprekken met medewerkers in zogenoemde klankbordgroepen later is bijgesteld. Het definitieve beleidsplan zal in 2000 gereed komen. De nadruk ligt op de verdere ontwikkeling van de UB tot een *Elektronische Bibliotheek* en op verzakelijking van het bibliotheekgebruik door externe groepen.

Experiment commerciële dienstverlening

Het in 1998 gestarte experiment commerciële dienstverlening aan Andersen Consulting kan als succesvol worden bestempeld waar het de toegenomen bewustwording van de noodzaak tot herstructurering van de bedrijfsvoering betreft. Alhoewel de persoonlijke service aan Andersen Consulting over het algemeen werd gewaardeerd, was de UB niet altijd in staat om op vragen over zeer specifieke onderwerpen snel het juiste antwoord te geven. Een ander (gunstig) neveneffect van het experiment is verder dat de kwaliteit van documentleverantie op hoger peil moest worden gebracht, waar de primaire doelgroep van de UB (medewerkers en studenten EUR) inmiddels profijt van heeft.

Databanken

Sinds de eerste cd-rom in 1987 in de UB kon worden geraadpleegd, is er een ware explosie in de bibliotheek ontstaan in het aanbod van elektronische informatie, niet alleen op cd-rom, maar de laatste tijd steeds meer door aanbod van bestanden die via Internet raadpleegbaar zijn.

In 1999 werden contracten afgesloten voor gebruik van:

- *Web of Science*; dit bestand van het Institute of Scientific Information in Philadelphia is bereikbaar via een server in Delft, hetgeen de kans op storingen beperkt en de snelheid van zoeken verhoogt. Het omvat de gecombineerde citatiedatabank van de Science Citation Index, de Social Sciences Citation Index en de Humanities en Arts Index. Hierin zijn bovendien zeer veel samenvattingen van tijdschriftartikelen uit alle wetenschapsgebieden opgenomen.

- *Emerald Intelligence + Fulltext*; dit pakket biedt elektronisch toegang tot meer dan honderd tijdschriften van MCB University Press. Het betreft vooral titels van belang voor economie en bedrijfskunde.

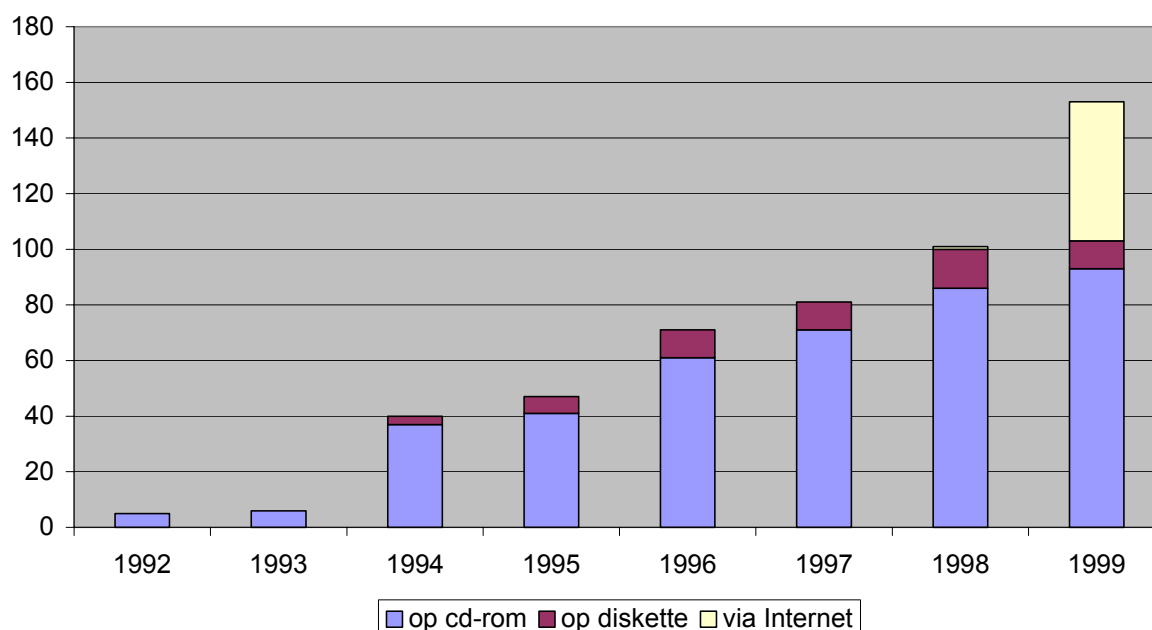
Eind 1999 waren er ± 150 bestanden beschikbaar voor de gebruiker, waarvan een derde via Internet.

De bestanden die via de website van de UB bereikbaar zijn, worden steeds meer gebruikt, niet alleen in de UB, maar ook door medewerkers vanaf de eigen werkplek en door medewerkers en studenten van huis uit.

Website

Met hulp van het bureau Outdare heeft de UB in 1999 een nieuwe website ontwikkeld. Met enige vertraging kon deze eind 1999 voor de gebruikers worden opengesteld. Ter introductie is een boekenlegger gemaakt met een afbeelding van de nieuwe website. Deze is boekenlegger is op ruime schaal binnen de EUR verspreid.

Aantal bestanden aangeboden via het UB-netwerk

Informatiebijeenkomsten

In 1999 zijn er vier informatiebijeenkomsten voor UB-medewerkers georganiseerd,

- Op 22 maart vond een informatie-ochtend over seniorenbeleid plaats, waarbij de verschillende aspecten van korter werken en eerder ophouden met werken aan de orde werden gesteld.

- Op 19 april vond een bijeenkomst plaats over RSI, dat meer blijkt te zijn dan een muisarm. Het verschijnsel - en de manieren om het zoveel mogelijk te voorkomen - werd van verschillende kanten belicht.
- 17 mei werden de UB-medewerkers geïnformeerd over elektronische bestanden die voor gebruikers in de UB ter beschikking staan. Tijdens de bijeenkomst werden zoekacties in diverse bestanden uitgevoerd en toegelicht.
- Tijdens een vierde informatieochtend, op 31 mei, werd op vernieuwingen binnen de UB ingegaan. Aan de orde kwam eerst Picarta, een combinatiebestand waarin gelijktijdig op meerdere landelijke bestanden kan worden gezocht. Daarna werd informatie gegeven over de in ontwikkeling zijnde nieuwe website van de UB.

Openingstijden

Op verzoek van de coördinator avondstudenten, werd de avondopenstelling met ingang van het studiejaar 1999/2000 veranderd. De dinsdagavond kwam in de plaats van de donderdagavond, terwijl tevens - als experiment - een beperkte dienstverlening op woensdagavond gerealiseerd werd. Deze openingstijden sluiten beter aan bij de roosters van de avondstudenten. De EUR probeert alle avondactiviteiten te concentreren op de eerste drie avonden van de week. Tegen het einde van het studiejaar zal deze extra openstelling worden geëvalueerd.

BIBLIOTHEEKCOMMISSIE

In 1999 zijn er twee vergaderingen van de Bibliotheekcommissie EUR gehouden. In deze vergaderingen zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- Financieel perspectief voor de komende jaren;
- Zorgen rond de stijging van tijdschriftenprijzen; opzeggingen van abonnementen;
- Aanschafbudget 1999;
- Begroting UB 2000;
- Elektronische bibliotheek;
- Financiering wetenschappelijke informatievoorziening EUR na 2000;
- Cd-roms in de UB;
- Ontwikkelingen UB 2000-2002;
- Avondopenstelling UB;
- Nieuwe website en WebOPC.
- Benchmarking project

DIENSTRAAD

De Dienstraad UB bestond in 1999 uit 4 personen: dhr. drs. A. van Aelst, mw. drs. A.A. Doek, dhr. E. Kamsteeg en mw. F. van Kesteren.

Er is viermaal overleg met de bibliothecaris gehouden. In dit overleg is vooral gesproken over:

- Reorganisatie Social Research Methodology Documentation Center (SRM)
- Nieuw reglement voor de Dienstraad

PROJECTEN

WebDOC

Sinds 1995 is de UB betrokken geweest bij het WebDOC-project dat tot doel had medewerkers een kader te bieden waarbinnen zij hun documenten elektronisch kunnen publiceren. Het project hield zich anderzijds ook bezig met de beschikbaarstelling van elektronische documenten aan gebruikers van de bibliotheek.

Het project is inmiddels afgesloten. Elektronische publicaties van elders zijn beschikbaar voor gebruikers via het bestand Picarta, waarin tevens boeken, tijdschriften en allerlei andere publicatievormen te vinden zijn.

Voor elektronisch publiceren door medewerkers en studenten van de EUR is een structuur gecreëerd, die nog steeds de naam *WebDOC* draagt. Via contactpersonen bij de faculteiten kunnen de medewerkers hun teksten aanleveren. De UB plaatst de publicaties op een server bij DIA (Directoraat Informatisering en Automatisering van de universiteit) en zorgt ervoor dat deze te vinden zijn in de catalogus van de UB, in Picarta en in een apart bestand voor de EUR. Vanuit deze bestanden kan door een eenvoudige click het hele document op de eigen pc worden opgeroepen.

Economische documenten worden tevens opgenomen in Degree en Wopec, beide zijn bestanden met economische grijze literatuur. Geleidelijk gaan meer faculteiten van deze dienstverlening gebruik maken.

In 1999 heeft de UB bijgedragen aan het opstellen van een plan om promoveren bij de EUR op basis van een elektronische tekst mogelijk te maken. Wij hopen in 2000 elektronische proefschriften te mogen verwelkomen.

Decomate II

De UB heeft zich aangemeld als testsite voor het Decomate II-project. Dit project dat wordt ontwikkeld door de Universiteitsbibliotheek Tilburg in samenwerking met onder andere Barcelona en de London School of Economics heeft echter vertraging opgelopen. De UB heeft daardoor in 1999 nog geen activiteiten voor of met Decomate II kunnen ontwikkelen.

Databasegids Bedrijfskunde en Bedrijfseconomie

In opdracht van en in samenwerking met de Faculteit der Bedrijfskunde heeft de UB onder leiding van dhr. drs. E. de Munck Mortier een databasegids samengesteld ten behoeve van de studenten bedrijfskunde. Hierin worden drie onderwerpen uitgewerkt:

- Hoe kan men relevante databases selecteren uit het ruime aanbod.
- Welke zijn de algemene technieken om databases te bevragen.
- Hoe kan een vraagstelling vertaald worden naar een zoekactie in een database.

In een bijlage zijn beschrijvingen en handleidingen van digitale informatiebronnen opgenomen. Schematische overzichten van databanken bieden steun bij het selecteren van relevante bronnen.

Onderwijsmodule Informatievaardigheden.

In het kader van het ICT-fonds heeft de UB subsidie gekregen voor het ontwikkelen van een onderwijsmodule Informatievaardigheden. Dhr. drs. E. de Munck Mortier heeft dit project voor de UB gecoördineerd.

De achtergrond voor het ontwikkelen van een dergelijke onderwijsmodule is dat informatie op steeds grotere schaal wordt aangeboden in elektronische vorm. Door de veelheid aan bestanden en Internetbronnen en de vele daarbij behorende toegangsvormen, interfaces en zoekprogrammatuur wordt het moeilijker er een weg in te vinden. Voor goed gebruik van de bestanden is het noodzakelijk om inzicht te hebben in het aanbod aan elektronische bestanden, hun inhoud, opbouw, zoekstructuren en onderlinge relaties.

De aanleiding was dat uit diverse besprekingen met onderwijsverantwoordelijken in de faculteiten bleek dat er behoefte bestaat aan een onderwijsmodule *bronnenkennis en literatuuronderzoek*.

In de module worden behandeld: bronnenkennis, methoden en technieken van literatuuronderzoek en persoonlijk informatiebeheer. Deze vaardigheden worden gezien als een noodzakelijke voorwaarde voor een succesvolle introductie van ICT in het onderwijs. De primaire doelgroep zijn de doctoraal studenten. De module sluit aan bij de bibliotheekinstructie die aan de eerstejaars wordt gegeven en houdt een verdere verdieping in. De student leert hierdoor zijn weg vinden in de digitale informatieomgeving en de veelheid aan informatie te beheersen. De cursus zal in aangepaste vorm ook worden aangeboden aan docenten en onderzoekers.

Het programma is flexibel opgebouwd. Het bestaat uit losse onderdelen, waardoor het mogelijk is om een op een faculteit toegespitst programma samen te stellen. Het eveneens mogelijk gradaties in niveau te creëren, zodat er modules kunnen worden samengesteld voor verschillende momenten in het curriculum en voor verschillende groepen. Ook kan gebruik gemaakt worden van verschillende werkvormen: hoor-, resp. werkcollege, practicum en in een later stadium via een teleleerplatform begeleide zelfstudie.

Als proef zal de module in het academiejaar 2000-2001 worden aangeboden in de curricula van de Faculteit der Bedrijfskunde en de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Gedurende die periode zal de module worden uitgewerkt voor alle andere faculteiten en Beleid & Management Gezondheidszorg.

Onderzoek naar het zoeken van wetenschappelijke informatie op Internet.

In de periode oktober 1999 - april 2000 voert mw. drs. M.J. Vlaanderen een onderzoek uit naar het zoeken van wetenschappelijke informatie op Internet. De bedoeling is een overzicht te geven van de stand van zaken (*state of the art*) op het gebied van zoekfaciliteiten die gebruikt worden of kunnen worden bij het zoeken naar wetenschappelijke informatie op het Internet, in het bijzonder voor studenten en medewerkers van de faculteiten op Woudestein. Met name worden de nieuwste ontwikkelingen in kaart gebracht.

Performance measurement en benchmarking

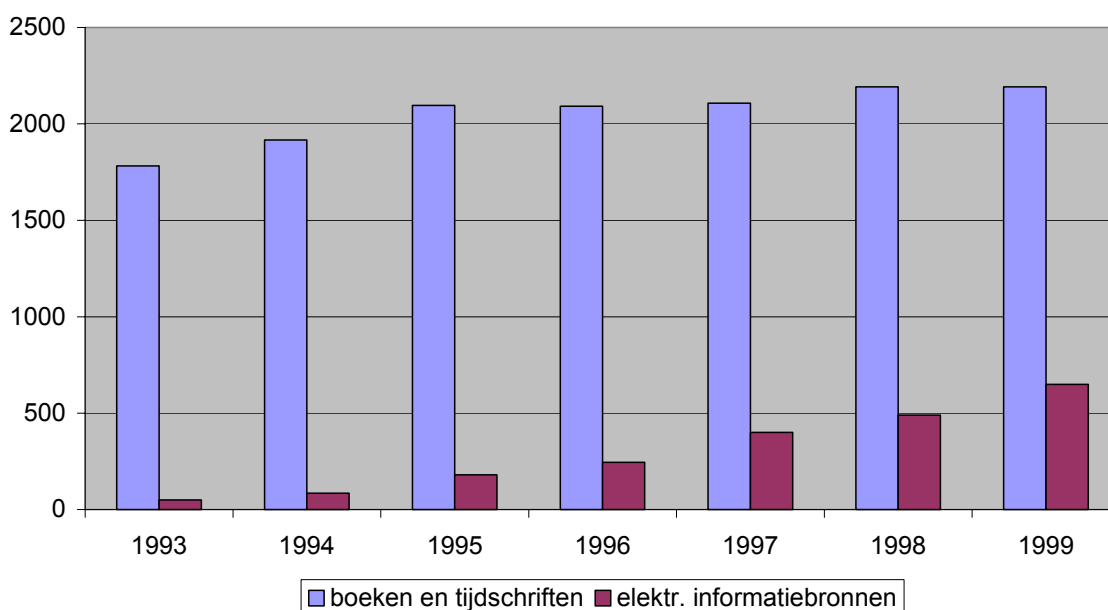
Een in 1998 onder leiding van mw.drs. A.C.J. Drenthe gestart traject van kwaliteitsverbetering heeft een voorlopig hoogtepunt bereikt in de succesvolle afsluiting van het IWI-project 'Benchmarking van wetenschappelijke bibliotheken'. Op 2 december '99 fungeerde de UB-EUR als gastvrouw voor de werkconferentie, waarin de universiteitsbibliotheken van Groningen, Leiden, Nijmegen, Rotterdam, Twente en VU Amsterdam ervaringen uit de ontwikkelings- en testperiode uitwisselden. Tevens is het startschot gegeven voor de eerste meetperiode van het gereedliggende benchmarkingsysteem, waar alle UB's in Nederlands aan mee zullen doen. Door alle bibliotheken op dezelfde manier gegevens te laten verzamelen, moet onderlinge vergelijking mogelijk en zinvol worden. De systematiek bestaat uit ongeveer 20 prestatie-indicatoren op het gebied van middelen, aanbod, efficiency van processen en gebruik van de bibliotheek. Ook is een aantal vragenlijsten ontwikkeld over het bereik en beoordeling van de bibliotheek. Het geheel wordt ondersteund met een eenduidige handleiding en enkele registratiehulpmiddelen (zie <http://www.kun.nl/ubn/ubintern/benchmarking/Benchmarking.html>). Op deze manier is een zinvolle bijdrage geleverd aan kwaliteitsmanagement.

COLLECTIEVORMING

Het budget voor de aanschaf van wetenschappelijke informatiebronnen bedroeg in 1999 f 2.992.000, dat is f 160.000 meer dan in 1998. Van dit budget was f 650.000 bestemd voor elektronische informatiebronnen en f 150.000 voor decentrale bibliotheken van de EUR, zodat er f 2.192.000 overbleef voor de aanschaf van boeken en tijdschriften, een bedrag gelijk aan dat van 1998. In de verdeling van het aanschafbudget over de verschillende vakgebieden is de laatste jaren weinig verandering opgetreden. In 1999 zijn de budgetten voor economie en bedrijfskunde samengevoegd, maar het totaalbudget (43%) is gelijk aan het totaal van beide budgetten in 1998 (resp. 29% en 14%). Verder vonden enkele kleine budgetverschuivingen plaats. (Zie voor de cijfers tabellen 1 t/m 3 van dit jaarverslag.)

Het budget voor elektronische informatiebronnen werd in 1999 ten opzichte van 1998 verhoogd met ruim 32,6% naar f 650.000, dat is ruim 21,7% van het totale budget, tegen bijna 17,4% in 1998. Sinds 1996 is dit budget ruim tweeënhalf maal zo groot geworden. De stijgende trend zal in de komende jaren worden voortgezet.

UB-aanschafbudget

Schenken

In 1999 heeft de Gemeentebibliotheek Rotterdam veel materiaal afgestoten naar de UB en het Rotterdamsch Leeskabinet. Dit betrof zowel tijdschriften als boeken op een aantal wetenschapsterreinen die voor de UB relevant zijn, vooral geschiedenis, geografie en sociale wetenschappen. De reden dat de Gemeentebibliotheek dit materiaal afstoot is dat zij zich minder op het wetenschappelijke deel van het informatieaanbod wil toelagen.

Een tweede grote schenking kwam van de Universiteitsbibliotheek Nijmegen, waar de collecties van verschillende instituten (geschiedenis, sociale wetenschappen) gesaneerd zijn, hetgeen grote aantallen waardevolle aanwinsten voor de UB opleverde.

Een heel gespecialiseerde schenking kwam van het instituut Kern in Leiden, een op de studie van Zuid-Azië gerichte bibliotheek. Hun fusie met de studierichting Indologie in Utrecht leverde voor de UB enkele kasten doubletten op over Indiase geschiedenis, maatschappij en cultuur.

Als laatste kwam vlak voor de kerst een schenking binnen van 200 meter boeken van de Albertinum bibliotheek in Nijmegen (de dominicanen). Van dit materiaal zijn de letterkunde en de theologie doorgegeven aan het Rotterdamsch Leeskabinet.

GEBRUIKERSONDERSTEUNING

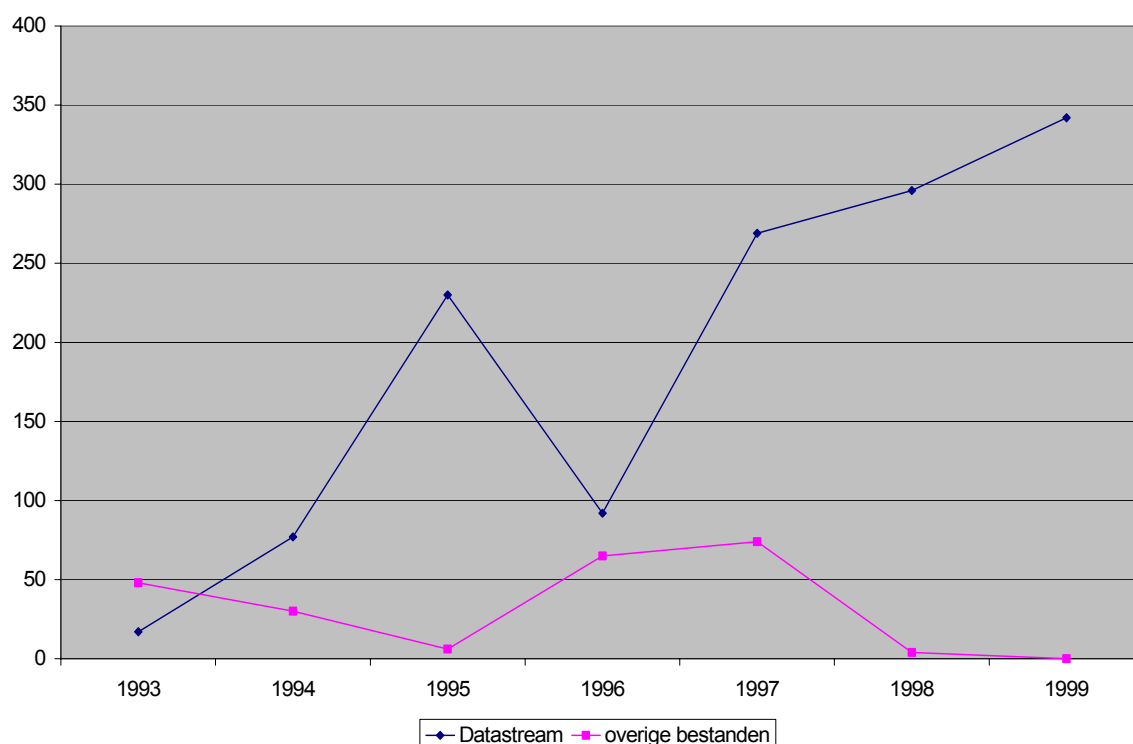
Informatieverstrekking

Sinds april 1999 worden alle cd-roms in de UB-collectie via een Citrix Winframe-server aangeboden. Deze technische ingreep heeft grote gevolgen gehad voor het gebruik van deze bestanden. Het werd voor studenten en medewerkers mogelijk om thuis, via een ERNA-verbinding, de ca. 150 bestanden te raadplegen. Door een fout in het statistiekprogramma is helaas niet na te gaan hoeveel het aantal raadplegingen van cd-rombestanden is gestegen. Wel is opvallend dat er vaak een beroep werd gedaan op telefonische ondersteuning van gebruikers. Ook informatieverstrekking via e-mail komt steeds vaker voor.

Voor de logistiek van de *virtuele bibliotheek* is een belangrijk gevolg dat *stand alone* aanbieden van cd-roms niet meer voldoet. De enige uitzondering hierop vormt ABI-Inform global ondisc.

In 1999 is via de UB-website de grafische versie van de catalogus in gebruik genomen: WebOPC als vervanging van OpenCat. Binnen de UB zelf werd OpenCat nog gebruikt. Daardoor moesten gebruikers van beide systemen worden ondersteund.

Aantal zoekacties van online literatuuronderzoek (exclusief Internet)

Eind 1999 zijn de mogelijkheden van online literatuuronderzoek uitgebreid en via de website opnieuw aan de gebruikers als dienst aangeboden.

De publieks-pc's in de studiezalen hebben in 1999 voor veel problemen gezorgd. Omdat het erg moeilijk was de oorzaak van deze problemen te vinden, zijn tien pc's een aantal maanden buiten gebruik geweest. Door de komst van een Windows-NT-server zijn de problemen verholpen. Het aantal pc's in de studiezalen lijkt het verzadigingspunt te hebben bereikt. Hopelijk is nu een beter evenwicht bereikt tussen het aantal studeerplekken en het aantal pc's.

Op 1 december werd de nieuwe UB-website in gebruik genomen. Deze website wil - meer dan de vorige sites - een platform zijn voor de elektronische bibliotheek. Via de website kan een gebruiker gemakkelijk verschillende functies vinden door ze simpelweg aan te klikken. Deze functies zijn:

- informatie over de UB: collectie, diensten, faciliteiten, enz.
- toegang tot informatiebronnen: catalogi en databanken
- communicatie met de UB via de virtuele balie
- de UB als teleleerplatform

Prominent aanwezig is de nieuwe *virtuele balie*, waardoor gebruikers van huis uit vragen kunnen stellen, verzoeken indienen voor literatuuronderzoek, de uitleen-termijn van boeken verlengen, IBL-account ophogen enz.

PR en instructie

Ook in 1999 hebben studenten vanuit alle faculteiten bibliotheekinstructie gevolgd. Soms wordt die instructie gegeven door medewerkers Gebruikersondersteuning, soms door vakreferenten, soms door studentmentoren of docenten, en altijd in overleg met de UB. Ook vanuit andere doelgroepen werd gevraagd naar een rondleiding door de UB. In totaal werden 2418 personen rondgeleid / geïnstrueerd.

Bibliotheekinstructie wordt vrijwel altijd getoetst door middel van een zoekopdracht. Die zoekopdrachten zijn afgestemd op de betreffende faculteit en worden in meerdere versies gemaakt door de afdeling Gebruikersondersteuning.

Aan de nieuwe UB-website is veel publiciteit gegeven. Pennen, *post-its* en boekenleggers droegen het internetadres uit. Eveneens via Internet werd de Nieuwsbrief verspreid: een snel en goedkoop medium om gebruikers op de hoogte te houden van de diensten en producten van de UB. Daarnaast blijft Erasmus Magazine een kanaal om informatie van de UB te verspreiden.

In 1999 deed de UB voor het eerst mee aan de Eureka-introductieweek voor eerstejaarsstudenten. Op de informatiemarkt was de UB met een kraam vertegenwoordigd om de zojuist aangekomen lichting studenten te vertellen over de Bibliotheek.

Studiezaalbeheer

Nadat begin 1999 de nieuwe onderwerpsindeling van de studiezaalcollecties werd afgerond - de oude UDC (Universele Decimale Classificatie) was vervangen door BC (Basisclassificatie), aangevuld met trefwoorden - kwam er gelegenheid om aan het uiterlijk en de presentatie van de collecties meer aandacht te schenken.

De stelselmatige vervanging van oude kasten (een proces van 4 jaar) werd voortgezet en afgerond. De nieuwe kasten kregen houten zijborden in alle kleuren van de

regenboog, waardoor de sfeer in de studiezalen positief werd beïnvloed. Ook is veel aandacht besteed aan bewegwijzering op de kasten.

De studiezaalcollectie EDC (Europees Documentatiecentrum) is flink uitgebreid. De collectie over Europees recht is verplaatst van de studiezaal Recht naar de studiezaal EDC.

BOUW- EN INRICHTINGSACTIVITEITEN

De verbouwing van de mediatheek tot een elektronische studiezaal, die najaar 1998 was begonnen, kwam begin 1999 gereed. De afzonderlijke kamertjes werden afgebroken om plaats te maken voor vijftientig werkplekken waar gebruikers niet alleen met gedrukte (primaire en secundaire) bronnen en elektronische bestanden kunnen werken, maar ook met programma's van Microsoft Office zoals Word, Excel en Access, maar ook SPSS, een statistisch programma. Daarnaast is de faciliteit voor het volgen van een talenpracticum gebleven. De hernieuwde mediatheek / elektronische studiezaal werd begin 1999 in gebruik genomen en is sindsdien zeer intensief gebruikt.

Randtriever

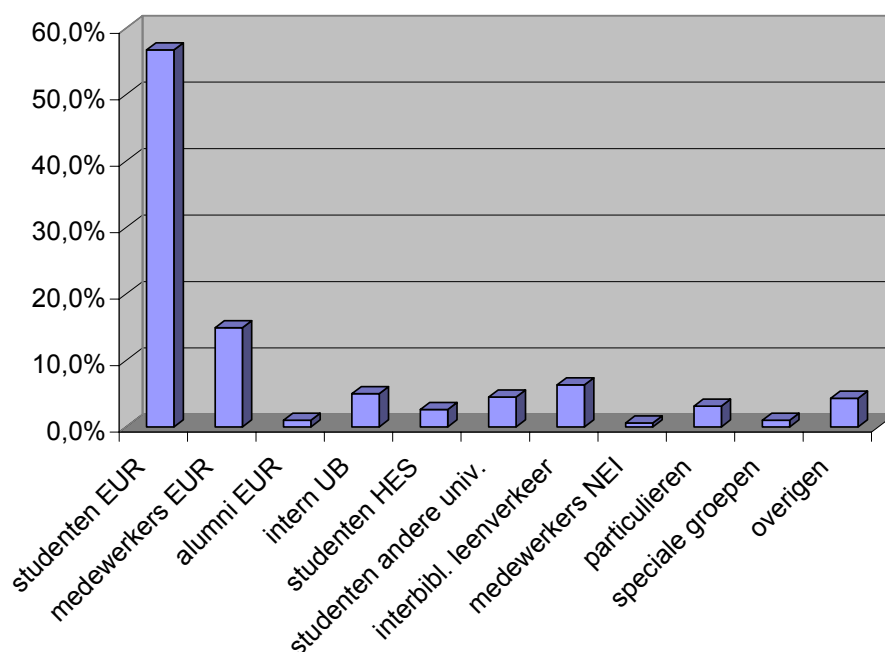
Ruim dertig jaar geleden is in de UB een robotsysteem geïnstalleerd voor de opslag van 250.000 boeken, die snel en efficiënt beschikbaar zijn via de uitleenbalie. Dit systeem, de Randtriever, is dringend aan renovatie toe en daarom werd in 1999 een onderzoek uitgevoerd door TNO om de verschillende mogelijkheden van aanpak te beoordelen. Als gevolg hiervan is de firma Imtech Projects in september 1999 ingehuurd om een eerste deel van de renovatie te realiseren. Naar verwachting zal dit in de loop van 2000 worden afgerond.

UITLENING

In 1999 is opnieuw een daling in het aantal uitleningen geconstateerd in vergelijking met het voorgaande jaar. Het aantal uitleningen daalde met 15% naar ruim 160.000 in 1999. Deze daling had zich reeds in het voorgaande jaar ingezet. De redenen hiervoor zijn niet eenvoudig te achterhalen. Ongetwijfeld speelt een aantal factoren een rol, zoals:

- de UB koopt minder dubbele exemplaren van veelgevraagde boeken;
- gebruikers vinden meer informatie in Internet en in de vele door de UB aangeschafte databanken;
- studenten zijn wellicht kapitaalkrachtiger en kopen meer materiaal zelf.

Uitleningen naar gebruikerscategorieën in 1999

Het gebruik van het zogenoemde IBL-account, waarmee gebruikers zelf boeken en tijdschriftartikelen bij andere bibliotheken kunnen aanvragen via het interbibliothe-caire leenverkeer (IBL), nam met meer dan 11% toe tot 526. (zie tabel 16) Dit is een verheugende ontwikkeling die aansluit bij de wens van de UB om de gebruikers zoveel mogelijk self-supporting te maken.

AUTOMATISERING

Najaar 1999 is de eerder verwachte vernieuwde catalogus met grafische interface (WebOPC) geïnstalleerd. Er zijn in de eerste maanden nog aanpassingen nodig gebleken, die gerealiseerd werden.

Voorjaar 1999 werden de databanken toegankelijk gemaakt via het Citrix-systeem. Het betekende een verbetering van de mogelijkheden die gebruikers geboden kan worden. Alle medewerkers van de EUR kunnen nu alle databanken die de UB aanbiedt vanaf de eigen werkplek raadplegen. De problemen die in het verleden veroorzaakt werden door verschillende netwerken, zijn opgelost.

Het aantal zoekacties dat in de UB-catalogus is uitgevoerd is in 1999 met bijna 6% afgenomen tot een kleine anderhalf miljoen zoekacties. Opvallend is de teruggang met ruim 32% van het gebruik van het UB-tijdschriftenbestand, dat in 1998 al met 50% afnam. De reden voor deze afname kan zijn dat een gebruiker in het bestand van de UB ook op tijdschrifttitels kan zoeken. Het gebruik van het bestand van de Hogeschool voor Economische Studies is ook afgenomen, terwijl het gebruik van het bestand van het Rotterdamsch Leeskabinet enigszins is gestegen. (Zie verder tabel 9.)

MEDISCHE BIBLIOTHEEK

De dynamiek van de huidige informatiemaatschappij, met name de digitalisering van informatie en de vorming van wereldwijde elektronische netwerken, gaat ook niet aan de Medische Bibliotheek voorbij. Het jaar 1999 stond derhalve vooral in het teken van bezinning. Het resultaat hiervan is vastgelegd in een koersverkenning getiteld *de Medische Bibliotheek in het digitale tijdperk*. In deze koersverkenning worden de hoofdlijnen uiteengezet van het beleid voor de komende vijf jaren. Het betreft een integraal plan dat beoogt een vernieuwings- en kwaliteitsimpuls te geven aan de documentaire, wetenschappelijke informatievoorziening binnen het gehele Erasmus universitair Medisch Centrum Rotterdam (EMCR in oprichting).

De belangrijkste aandachtspunten zijn:

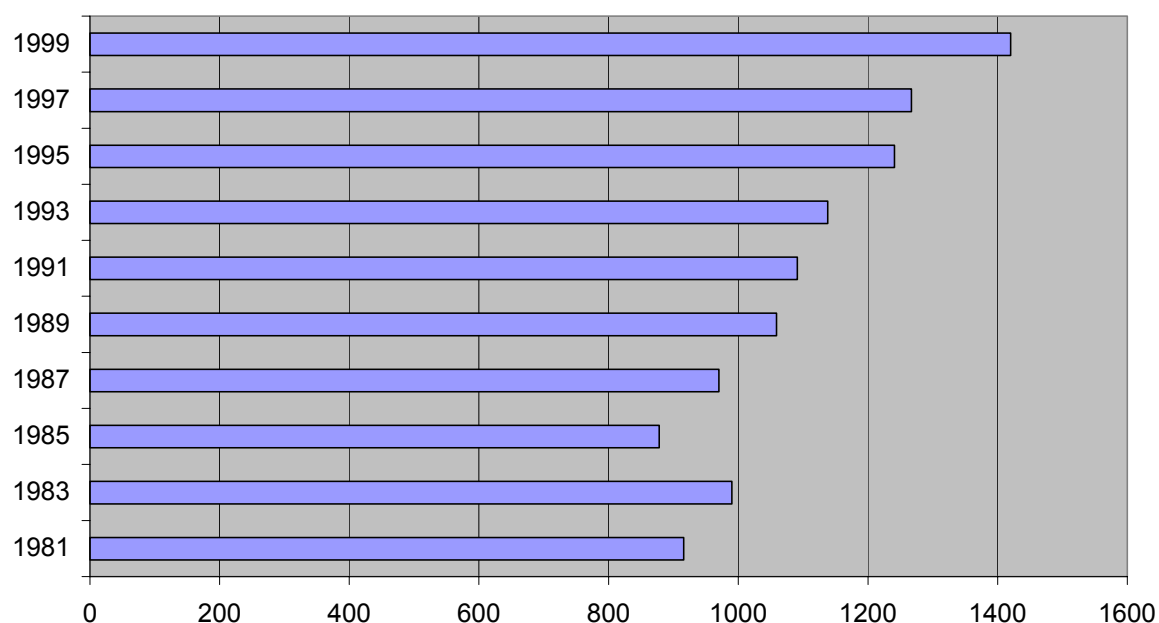
- het afsluiten van licenties op primaire en secundaire informatiebronnen;
- het ontwikkelen van ondersteunende informatiediensten, zoals attenderingsdienst en informatieopsporingservice;
- instructie van medewerkers en studenten;
- het elektronisch leveren van gedrukte informatie, bijvoorbeeld een document-scannersysteem;
- herinrichting en verbetering van de toegankelijkheid van de MB;
- de ontwikkeling en toepassing van een kwaliteitsmanagementsysteem;
- nagaan of er voor de MB (buiten de EUR) een markt is waarop zij op zakelijke basis actief kan zijn in de dienstverlening op het gebied van de wetenschappelijke informatievoorziening.

Dat dit geen eenvoudige opgave is moge duidelijk zijn. Er is sprake van een overgangsperiode, waarbij men naast de nieuwe elektronische dienstverlening genoodzaakt is veel van de bestaande klassieke bibliotheektaken te handhaven. Deze overgangsperiode wordt extra bemoeilijkt doordat de veranderingen moeten worden gerealiseerd in een tijd dat de universiteiten (en daarmee ook de bibliotheken) financieel onder druk staan.

ROTTERDAMSCH LEESKABINET

Het Rotterdamsch Leeskabinet bestond in 1999 140 jaar en vierde dat op 28 mei met een lezingencyclus en een receptie; hierbij gaven 550 mensen blijk van hun belangstelling. De burgemeester van Rotterdam, dhr. mr. I.W. Opstelten reikte de Leeskabinetprijs uit aan de schrijfster Tonny van der Horst voor haar gehele oeuvre.

Aantal leden van het Rotterdamsch Leeskabinet

Het gaat goed met het Leeskabinet; het aantal leden steeg in 1999 tot 1420, een stijging van bijna 9%. Ook de uitleencijfers vertoonden een - lichte - stijging. Het boekenbezit gaat gestadig omhoog en passeerde in 1999 de 220.000.

De samenwerking tussen het Leeskabinet en de UB is al sinds jaren onveranderd uitstekend te noemen. Zo is de collectievorming van beide bibliotheken op elkaar afgestemd; het retroproject van het Leeskabinet, waarbij titelbeschrijvingen van cataloguskaartjes worden omgezet naar computerleesbare vorm, is ook dit jaar voortgezet in nauwe samenwerking met de catalogiseerafdeling.

PERSONALIA

De volgende medewerkers zijn in 1999 in dienst van de UB getreden:

- mw. Nataša Khandan-Nikolic, afdeling uitlending (15 april)
- mw. M. Beukers, Rotterdamsch Leeskabinet (25 mei)

In 1999 hebben de volgende medewerkers de UB verlaten:

- mw. M. van der Vos, medewerker catalogusafdeling (1 februari)
- dhr. H.J. van Groningen (13 augustus)
- mw. M. Beukers, Rotterdamsch Leeskabinet (31 december)

Sinds enkele jaren zijn er studenten werkzaam als tijdelijke medewerkers bij verschillende afdelingen. De ervaringen hiermee zijn ook in 1999 positief geweest.

De personeelsformatie van de UB (inclusief het Rotterdamsch Leeskabinet) bestond eind 1999 uit 71 personen bij een formatie van 59,94, dat is 2 personen en 2,39 fte minder dan eind 1998. Er waren 4 personen (3,5 fte) vanuit Multibedrijven in de UB werkzaam, zodat de totale formatie bestond uit 75 personen (63,44 fte).

Van deze 75 personen waren er 42 met volledige betrekking en 33 op parttimebasis werkzaam. Het aantal vrouwen bedroeg 36 en er werkten 39 mannen.

PERSONEELSACTIVITEITEN

De Activiteitencommissie van de UB (ACUB) heeft in juni 1999 een dagje Antwerpen georganiseerd voor de medewerkers van de UB en de Medische Bibliotheek. Het was een geslaagde dag.

PUBLICATIES VAN UB-MEDEWERKERS

Munck Mortier, E. de - Databasegids bedrijfskunde en bedrijfseconomie.
Rotterdam, Erasmus Universiteit, Universiteitsbibliotheek, 1999. 47 p.

Oort, B.B. - Het document in de toekomst.
In: *Informatie Professional*, 3(1999)3, p. 20-21

Oort, B.B. - Uit den bliken trommel: fragmenten uit de geschiedenis van de Bibliotheek van de Nederlandsche Handels-Hoogeschool, later Nederlandse Economische Hogeschool te Rotterdam.
Rotterdam: Erasmus Universiteit, Universiteitsbibliotheek, 1999. 55 p.

